

GASPAR JAÉN I URBAN
TERRITORIS

A Ramon Folch i Guillen,
amb qui aprenem tantes coses.
A Celdoni Fonoll que el va cantar.

I

Des de la cambra closa mires la intensa pluja
que banya la vesprada de meitat de novembre,
els terrats, les façanes, els carrers amples d'Elx.
Baixarà per les rambles d'arreu el país, penses,
l'amenaça i el fang, canyes i troncs, salvatges
aigües que, amb tot, de vida també deuen ser plenes.
L'autopista que creua el país imagines
a través de la pluja, les llargues carreteres
on camions i cotxes, a gran velocitat,
alçar per l'aire núvols de fum i d'aigua deuen;
que, molt veloçment, ara, trens negres, com rellamps,
estaran travessant, amb llum a les finestres,
el gris i blanc crepuscle, enfilades de xops
solitaris que el curs del temps i l'aigua deixen.

Reviu de nou la pluja als arbres admirats,
les estremides prades, les incertes llunyeses,
la pluja, el més gran bé, arreu les serralades
del nord, sobre els prats rasos que al Pirineu ja deuen
tenir neu primerenca, la tardor a les valls
de Benasc i Boí, vora antigues esglésies
romàniques; la pluja, que es deu fer pols de neu
damunt les avetoses de color verd fosc sempre,
tacades de blanc ara, del Montseny i el Pallars.
Deuen banyar-se els troncs grisos de les fagedes,
desfullades ja, de la vall d'Aran i Olot.
Plourà a les Guillerries, de marrons castanyedes,
a tot el Ripollès, a tota la Garrotxa,
on s'estendran, mullats, bedollars, tremoledes
de troncs blancs i capçades colors groc i taronja.

Deu caure ara mateix aquest plugim que penses
pels extensos dominis del mar Mediterrani,
alzinars i suredes, verds obscurs que cobreixen
la Serra Mallorquina i el massís de l'Albera,
ullastrars menorquins, verd-gris de terres seques,
bosquets d'aumes i blades que els carrascars virolen
d'Alcoi a la Font Roja. L'aigua que banya penses

les agulles dels pins pinyers i en fa maragdes:
Empordà i Guardamar, d'aiguamolls i pinedes.
Un aire fresc de pluja deu ser per Oriola,
governació fèrtil d'altíssimes palmeres;
hi deu fer tremolar les palmes i els ramassos
de dàtils carabassa la pluja de novembre.
I als rics tarongerars de la Valldigna i l'Horta,
de Castelló i la Plana, també mullar-se deuen
les taronges madures i el nou borrat agret
que com pa-de-cucut en altres llocs coneixen.
Des de la soledat penses els canyissars
ja abatuts, derrotats, de l'Albufera i l'Ebre,
les salsures del delta, la pluja fina sobre
Eivissa i Formentera, de costes salineres,
Santa Pola, la Mata, Torrevella, on els homes
hauran fet muntons blancs amb la sal que arrepleguen.

Nota bibliogràfica:

Una primera versió d'aquest poemari, amb el títol «Mil·lenari, tardor», fou escrita la tardor del 1988 per encàrreg de Celdoni Fonoll, qui n'inclogué un fragment al seu disc Enllà del Temps (Audiovisuals de Sarrià, Barcelona, 1989). Aquella versió guanyà el 1989 l'«Englantina d'or i argent» dels «CXXXI Jocs Florals» de l'Ajuntament de Barcelona i va ser publicada dins el fullet corresponent («Jocs florals, 1989», Ajuntament de Barcelona). També en el llibret Jocs Florals de Barcelona, 1989, Barcelona, Ajuntament, p. 63-68. Una segona versió aparegué en l'obra col·lectiva no venal Uni Versos, València, Grup 10, llibreries de qualitat, 2001, 118 p., p. 53-58. La versió que aquí oferim («La imatge que parla», Arola, Tarragona, 2003, s.p.), la qual done com a definitiva, ha estat enllestida l'estiu del 2003.